

На базі мінеральних сульфатних вод функціонують курорти Великий Любін, Немирів, Шкло. Загальні та прогнозні запаси даного типу вод сягають декількох тисяч м / добу. В даний час використовується лише приблизно 250 м / добу.

Найбільш відомі родовища мінеральних вод без специфічних компонентів і властивостей розташовані в смт. Олесько, с. Балучині, с. Новому Милятині, с. Солуки.

Лікувальні торф'яні грязі Львівщини, представлені Немирівським, Велико-Любинський, Моршинським родовищами і родовищем Шкло із загальними запасами 462 тис.місць, повністю забезпечують теперішні і перспективні потреби функціонування на їх базі санаторно-курортних закладів[3].

На Львівщині розташоване найбільше в Україні родовище озокериту - Бориславське. Прояви озокериту також в смт. Стара Сіль.

Цікавий у науковому відношенні геологічний резерват Камінь Сокіл, розташований на лівому березі Дністра біля села Бусовисько Старосамбірського району. Тут охороняються мальовничі скелі-останці.

Історико-геологічне значення мають скелі-останці в селі Уричі. Мальовничу панораму утворюють три скельні групи - Гострий Камінь, Камінь і Жолоб. Видовбані печери, колодязь, залишки оборонних стін свідчать про те, що тут могла бути своєрідна фортеця оборонного поселення Тустань.

На східному кордоні Львівської та Закарпатської областей відомий цікавий ботаніко-геоморфологічний заповідник Пікуй (1405м). Охороні підлягають звітлі скелі, кам'яні осипи з рідкісною скельною флорою, зарості зеленої вільхи.

Підсумовуючи все вище сказане, доцільно буде зазначити, що, незважаючи на виснаження природно-ресурсної бази Львівської області внаслідок її несистемної експлуатації у минулому, вона становить матеріальний добробут господарського розвитку регіону. Таким чином, природно рекреаційний потенціал області досить великий, проте використовується він далеко неефективно. Особливо це стосується бальнеологічних ресурсів, навіть в Трускавці використовуються на 50%, в інших курортах - на 2-10%. Лікувальні мінеральні води інших родовищ в кращому випадку використовуються для розливу (Солуки, Олесько, Надбужанська та інші) [6].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методи аналізу, термінологія, районування: Монографія. – К. :Видавничо поліграфічний центр “Київський університет”, 2001. – 395 с.
2. Концепція розвитку санаторно-курортної сфери, туризму і відпочинку у Львівській області. - Львів, 2002. - 43 с.
3. Курортні ресурси України. – К. :ЗАТ “Укрпрофоздоровниця”:Тамед, 1999. – 314с.
4. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х частинах: Підручник. - К.: ВД "К. - М.Академія" - Чернівці: Зелена Буковина, 1999. - 568 с.
5. Рутинський М.Й. Географічний туризм України. Навч. метод. Посібник / М.Й. Рутинський – Київ, 2004. – 159 с.
6. Тимчишин Я. Подорожі по Львівщині. Краєзнавчий нарис./ Я. Тимчишин, М.Савка. Видавництво «Каменярь». Львів – 1967. – 383 с.

Гуд Ю.

Науковий керівник – Заставецька О.В

ТУРИСТИЧНО - РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ, ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Актуальність дослідження. Розвиток туристично-рекреаційної галузі відіграє важливу роль у соціально - економічному розвитку Ковельського району Волинської області. Район володіє значним природно-рекреаційним та культурно-історичним потенціалом, який є передумовою успішного функціонування туристично - рекреаційної галузі.

Теоретичні і методологічні засади дослідження проблем розвитку рекреаційних і туристичних ресурсів у регіонах України висвітлені у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців (О.Бейдик, В.Павлов, Л.Черчик, К.Дударчук, В.Кифяк), однак ще не всі

райони країни охоплені комплексними дослідженнями. Це стосується також і Ковельського району, в якому туристично-рекреаційна сфера є одним із стратегічних напрямків соціально-економічного розвитку. Туристично-рекреаційна сфера району ще недостатньо вивчена, зокрема детального аналізу потребують природні, культурно-історичні та соціально-економічні (інфраструктурні) рекреаційні ресурси, стан їх використання та збереження.

Об'єктом дослідження є туристично-рекреаційні ресурси Ковельського району, а **предметом** – закономірності їх розміщення та використання для потреб туристичної галузі.

Мета дослідження: здійснити оцінку туристично – рекреаційних ресурсів району, визначення їх компонентної структури та напрямків використання в туристичній галузі господарства.

Для досягнення мети поставлені такі **завдання:**

- дослідити природні, культурно-історичні та соціально-економічні (інфраструктурні) туристично-рекреаційні ресурси області та їх територіальну диференціацію;
- здійснити оцінку та типізувати туристично-рекреаційні ресурси Ковельського району;
- розглянути сучасний стан і перспективи розвитку туристичної та рекреаційної діяльності Ковельського району;
- виділити основні проблеми, що стримують належний рівень розвитку туристсько-рекреаційного комплексу;
- подати пропозиції щодо оптимізації використання туристично-рекреаційних ресурсів.

Виклад основного матеріалу

Ковельський район розташований у північно-західній частині України в зоні Українського Полісся, у географічному центрі Волинської області. Розташований на річці Турія правій притоці Прип'яті.

Ковельський район займає вигідне географічне положення, розміщена на перехресті європейських торгових шляхів. Через Ковельщину проходять найкоротші шляхи між Києвом, Варшавою та Берліном, що створює передумови для міжнародного співробітництва та набуття статусу трансєвропейського мосту у розвитку міждержавних зовнішньоекономічних зв'язків [8].

Під охороною держави знаходяться 85 пам'ятників історії та культури, з них: археології – 4, історії – 75, мистецтва – 6.

Археологи довели, що стародавні стоянки на території нинішнього Ковеля відносяться ще до мідно-кам'яного періоду. А перша письмова згадка датується 1518 роком.

Назва міста, як свідчить легенда, виникла від коваля, що жив тут колись. Поселення називалося тоді Ковле і через деякий час трансформувалося в сучасну назву. У 1518 Василь Сангушко, який володів селом, отримує дозвіл польського короля Сигізмунда I створити з нього місто з наданням магдебурзького права.

Стародавній Ковель був захищений укріпленням замком, що мав кілька воріт, веж та гідроспороди. За переказами, замок згорів при пожежі, а ворота з вежею, які дивом збереглися, в 1805 році наказав зруйнувати російський генерал Сергій Каменський.

У середні століття на гербі Ковеля зображувався замок з підковами, як знак захищеності і достатку громадян. Скоріш за все, так і було – в місті жили ремісники, знать і шляхта, постійно проводилися ярмарки, а управлінням займалися місцеві старости, що відповідали як за наповнення королівської скарбниці, так і за порядок і благополуччя городян.

Після третього переділу Польщі Ковель стає повітовим російським містом. З реформи 1861 року починається економічне піднесення Ковеля, чому чимало сприяє прокладена в 1873 році перша залізнична лінія Київ-Брест. У 1907 році за проектом Олександра Вербицького будується вокзал.

Початок 20 століття стає піком розвитку Ковеля – відкриваються готелі, друкарня, школи та гімназії, працює тютюнова фабрика, винний склад, п'ять церков, розбиваються сади і сквери, будуються нові будинки. Багато довелося пережити і побачити цій землі, хто тільки не господарював на ній: Литовське князівство та Річ Посполита, царська Росія та Австро-Угорщина, сталінський і гітлерівський терор. І нарешті місто повернувся до своїх витоків вже в складі незалежної України [7].

Тут творили свої шедеври Тарас Шевченко, Іван Франко, Пантелеймон Куліш, Михайло Старицький, Микола Лисенко, Михайло Драгоманов та Леся Українка.

Незважаючи на те, що багато пам'яток історії та архітектури були знищені в полум'ї воєн, Ковель займає гідне місце на туристичній карті Західної України. Сьогодні тут збереглися сорок дві будівлі історичної цінності, а також 28 пам'ятників, що знаходяться під державною та міською охороною.

Успенський костел Святої Анни був побудований в 16 столітті за сприяння королеви Бони, короля Яна Казимира і багатьох представників знаті. Кілька разів руйнувався і відбудовувався. У 1996 році на цьому місці встановлено перевезений з села Вишеньки (Рожищенський район) костел Успіння Пресвятої Богородиці, що став єдиним в області і одним з двох в Україні дерев'яним двоверховим католицьким храмом 18 століття.

Воскресенський собор згадується в грамоті королеви Бони в 1549 році. Також кілька разів згорав і відбудовувався. У 1877 році був побудований з каменю [1].

Ковельський історичний музей був створений 26 червня 1989 року. Спочатку був відділом Волинського краєзнавчого музею, - а пізніше перейшов під опіку відділу культури Ковельського міськвиконкому. За десять років діяльності музею вдалося зібрати більше трьох тисяч експонатів., розташованої в старовинному будинку аптеки, які розповідають про історію краю з найдавніших часів, про життя, побут і традиції місцевих жителів.

У Місті є також пам'ятники: *Богдану Хмельницькому* (1954 р.), *Т. Г. Шевченку* (2005 р.), *Лесі Українці* (1991 р.), *Монумент жертвам Другої світової війни* (1996 р.) та інші.

Крім того, у Ковелі цікаво подивитись на відреставрований вокзал з встановленим поруч *пам'ятником-паровозом, аптеку Фрідріксона* (20 ст.), сучасні храми. А відпочити можна в хороших готелях, посидіти в затишних барах, порівняти сауну Луцька з місцевою, для дітей працює парк розваг, на стадіоні постійно проводяться футбольні матчі.

Таким постає Ковель перед очима туриста – красиве і стійке місто, ніби Фенікс, відроджене з попелу завдяки праці та любові своїх громадян.

За кілька кілометрів від Ковеля є село Колодяжне, в якому багато років прожила Леся Українка. Село давнього походження. Воно згадується в документальних джерелах 1583 року. Збереглися перекази про те, що в центрі села були два великі колодязі, їх вода славилась чудовим смаком. Мабуть, саме тому й поселення назвали Колодяжним. На весь світ воно стало відомим завдяки Лесі Українці та Олені Пчілці, які жили і творили тут. На місці Косачівської господи волиняни мають комплекс споруд на території 6,3 га землі - *Колодяженський літературно-меморіальний музей Лесі Українки*, який було відкрито у 1949 році і який є філіалом Волинського краєзнавчого музею.

Як свідчать архівні документи, батько Лесі Українки Петро Косач восени 1868 р. придбав у Колодяжному 471, 44 десятин землі з прилеглими до нього урочищами. Живучи в Луцьку, навесні 1879р., він розпочав у селі планову забудову, власне, будівництво того дому, що звався в родині "великим", згодом "старим", а серед колодяженців "палацом".

В експозиції музею представлені меморіальні речі Лесі Українки і родини Косачів, прижиттєві видання творів письменниці та Олени Пчілки [3].

Резиденція Вільгів. На трасі Луцьк – Ковель, над річкою Стохід, розташоване селище міського типу Голоби. Перша письмова згадка про нього датується 1544 роком.

У XVI ст. Голоби належали до королівських маєтків і підпорядковувалися Луцькому замку. Згідно з нарисом М. І. Теодоровича «Волинь в описі міст, містечок і сіл» (1903 р.), якісно нова сторінка в історії Голоб розпочалася в кінці XVIII ст., коли село стало вотчинним володінням магнатів Вільгів. Тут розбили величезний парк зі звіринцем та звели палацо-резиденцію шляхтичів. Споруда не належала до оборонних. Для безпеки мешканців служили огорожа з трьох боків поселення та плесо озера з північного боку. На жаль, до кінця XIX ст. в'їзні ворота вже були єдиною спорудою, яка залишилася від первісної забудови. Нині вони є пам'яткою архітектури національного значення [2].

Ландшафтний заказник "Нечимне" (с. Скулин, площа 40 га, Ковельський лісгосп) – унікальний природний комплекс, що складається з озера карстового походження, цінних, високобонітетних насаджень дуба черешчатого (окремі дерева мають вік понад 300 років), лучно-болотяних та чагарникових угідь, що створюють мальовничий ландшафт, де серед трав'яної рослинності зростають рідкісні рослини, занесені до Червоної книги України. Урочище «Нечимне» являє собою не тільки ландшафтну і ботанічну, але й меморіальну

цінність. В цих місцях неодноразово перебувала Леся Українка і тут черпала творчу наснагу для створення всесвітньо відомої поетичної драми «Лісова пісня»[5].

Найцікавіша південна частина території заказника, де серед дубового і соснового лісу трапляються великі і гарні луки, вкриті строкатим, дивовижним килимом поліських квітів. На одній із галявин поблизу озера стоїть великий дуб. Біля нього табличка, де рясніють бентежні, зворушливі слова: «Місце, де відпочивала Леся». Далі інші таблички: «Місце, де стояла хата дядька Лева», «Криниця, з якої Леся пила воду».

Підсумовуючи все сказане вище, доцільно буде зазначити, що, незважаючи на ще незначний розвиток в районі туристично-рекреаційної діяльності, вона може стати у майбутньому основою господарського розвитку району. Туристично - рекреаційний потенціал району досить великий, проте використовується він ще неефективно. У минулому році в місті перебувало у 3 рази більше туристів ніж в Луцьку. За дослідженнями туризмознавців, іноземець витрачає в місті близько 400-500 доларів, український турист витрачає 300 гривень. Існує гарна перспектива для розвитку торгівлі продуктовими та промисловими товарами, туристичної діяльності.

Зважаючи на потужний туристичний потенціал, Ковель повинен розвивати свою туристичну та рекреаційну привабливість і місцева влада має робити все для того, щоб з кожним роком все більше туристів відвідували цей район.

Для подолання проблем туристсько-рекреаційної галузі Ковельському району необхідно вирішити такі першочергові завдання у розвитку туризму: проведення наукових досліджень щодо виявлення й оцінки рекреаційних ресурсів і перспективного рекреаційного фонду, реконструкція та модернізація існуючої інфраструктури туризму, залучення як внутрішніх, так і іноземних інвесторів до розбудови туристично-рекреаційного комплексу району, утворення інфраструктури туризму в зонах міжнародних і внутрішніх транспортних коридорів на території району, формування сучасної системи інформаційно-рекламного забезпечення туристично-рекреаційного бізнесу, створення центру розвитку туризму з метою підготовки кадрів наукових, економічних, соціальних і маркетингових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Герчанівська П. Е. Дерев'яні церкви України. — К.: Наукова думка, 1996. — 136 с.
2. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. — Чернівці: Книги-XXI, 2003. — 298 с.
3. Комзюк В., Мерживинська М. путівник Літературно-меморіальний музей-садиба Лесі Українки в селі Колодажному. — Луцьк: Ініціал, 2000 — 54 с.
4. Кулаковський В. М. Історія міст і сіл Волинської області. — Київ: Знання, 1970. - 345 с.
5. Лазарук В. Нечимне: На Батьківщині Лесині Мавки // Українська мова і л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. — 2000. — № 2. — С. 200—202 с.
6. Павлов В.І., Черчик Л.М. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи: Монографія. — Луцьк: Надстир'я, 1998. — 124с.
7. Семен А. В Ковель: Шлях через віки - :Історико-краєзнавчі нариси. — Луцьк - Надстир'я, 2010. — 570 с.
8. Федосюк В. Волинь. Погляд у майбутнє. - Луцьк: Ініціал, 2001 — 72с.

Дубчак О.

Науковий керівник – доц. Флінта Н. І.

РЕКЛАМНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТУРОПЕРАТОРА «TEZ TOUR» -ТЕЗ ТУР)

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства туризм складно уявити без реклами. Перш за все вона несе в собі інформацію в стислій, художній формі, емоційно забарвлену і таку, що доводить до уваги потенційних споживачів найбільш важливі відомості про туристські продукти і саме туристське підприємство. Реклама дає споживачам нові знання, підсилює задоволення від покупки. Асоціації, символи престижу, які вона вкладає в туристський продукт, надають благодійну дію на психіку людини. Додавання туристському продукту за допомогою реклами додаткової цінності є гарантією того, що клієнт не жалітиме про витрачені засоби, а, навпаки, отримає додаткове задоволення від придбання туристських послуг.